

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Izobraženi ali nezobraženi

se razumejo po K 1.28 od mrazinske postojane pri večinskih omenah paprat.

„Straža“ izhaja v ponedeljek in petek popoldne. Redkopel se ne vrčaja.

Z uredništvom se nam govorniki vnak dan od 11. do 12. ure dopisujejo.

63. številka.

Maribor, dne 8. avgusta 1919

Letnik XI.

Jugoslovanska demokratska stranka na Štajerskem.

Zbrali so se v nedeljo zaupniki jugoslovanske demokratske stranke mariborskega okraja k posvetovanju in „Mariborski Delavec“ je prinesel v torek sklepe, ki so jih sklenili. Stranka nosi v svojem naslovu pridevek „demokratska“ in človek bi pričakoval, da se bo ta pridevek kazal tudi v njenih sklepih, ki morajo biti podlaga njenega delovanja. A tu najdemo vse mo goče, samo o demokraciji nič. Njihova stranka se izreka za enoten nastop vseh naprednih ljudi celega ujedinjenega jugoslovanskega naroda v močni, po celi naši domovini razširjeni demokratski stranki, ki naj združi v sebi vsa plemena, vse sloje, da se ustvari moč in sila države na zunaj in znotraj — se glasi sklep šte. 3. Torej zbrati hočejo pod svoje okrilje vse sloje, izkoriščevalce, kakor izkoriščevance, jaro gospodo in denarne mogotce itd. Dovolj, da si „napreden“, pa lahko vstopiš v demokratsko stranko, a še to „naprednost“ tolmačiš lahko nekoliko po svoje. Posledica take politike za jugoslovanske demokrate bo, da bodo oni, ki se od „višjih“ zovejo „višji“ sloji, trumoma prestopali k jugoslovanski socialno demokratski stranki.

Tudi v ostalih sklepih se nikjer ne dotaknejo nobenega demokratskega načela, kakor da bi se ti „demokratje“ demokracije nalašč izogibali. V zadevi „boljševikov“ so sklenili, da zahtevajo „brezobzirno“ postopanje z „boljševiki elementi“, in to zahtevo utemeljuje z razlogom „ker je država nedotakljiv ideal“. Gospodje so torej tukaj zamenjali državo s sedanjim državnim sistemom, kakor je rekel oni francoski kralj: „Država sem jaz!“ Ljubljanski „Naprej“ je nekoč razdelil boljševizem na dve struji: „boljševizem beznice“ in „boljševizem načel“. Zoper prvo lahko odpomore „brezobzirno“ postopanje naše slavne policije, zoper drugega bo pa težko uspela, ker v boju z načeli je žandarstvo bodalce prekratko. Boljševizem je svetovno gibanje, širi se neprestano po vseh državah, k njemu se priznavajo tudi izobraženi in drugače pošteni možje — tako gibanje mora imeti svoja

načela in zoper načela se je mogoče boriti samo z načeli. Ako se hočejo naši jugoslovanski demokrate s tem boljševizmom načel boriti z žandarsko špico, se jim bo zgodilo, kakor onemu španskemu Don Quiscotu, ki je šel s sulico v boj zoper mline na veter.

O agrarni reformi ne čitamo ničesar, o reformi valute zahtevajo samo, naj se izvrši, a izogibljejo se najvažnejšega vprašanja: kako naj se izvrši? Dalje zahtevajo, naj se življenjske prilike izboljšajo, cene zlasti industrijskih izdelkov enotno uredi itd. Torej samo splošni izrazi, ki nikogar ne bolé in nikomur ne koristijo. Gospodje so podobni otrokom, ki vpijejo: „Mama, dajte kruha!“ — ne da bi pomislili, odkod ga bo vzela. Cen na vse zadnje ni mogoče določiti prisilnim potom. Cene se določajo same po vrednosti denarja, vrednost denarja je pa odvisna od valute in valuto urediti je mogoče edino, ako se v znatni meri pritegne premoženje bogatejših ljudi. To pa menda gospodom demokratom ni po godu.

Toja ykljub takim sklepom pojde življenje naroda svojo pot dalje in priti mora do socializacije, do izdatne agrarne reforme in do ureditve valute.

„Samostojna kmetijska stranka“.

Jarenina, 6. avgusta.

Ko je liberalna (JDS) stranka uvidela, da ne more s svojim lažidemokratskim programom pridobiti kmetskega ljudstva za svojo stranko, je liberalna gospoda stuhtala druzo zvižajo: Povalili so v Ljubljano nekatere hmetske častihlepneže, vojne dobičkarje, liberalce in nemčurje. Ustanovili so „Samostojno kmetijsko stranko“. Novi liberalni stranki so dali nališpano obleko v obliki čistega kmetijskega programa, kateremu so radi lepšega pridjali tudi točko, da hočejo braniti vero“. Na ta način hoče slepiti od liberalnih advokatov, graščakov in vojnih dobičkarjev najeti kmeti liberalizem naše zavedne katoliško-narodne ljudi. Tako se je zgodilo tudi pri nas v Jarenini, kjer širi sem priseljeni Mermolja

svoj zgagarski evangelij. Na shodu v jareninski šoli, dne 3. avg. je sicer trdil, da hoče njegova stranka delovati na edinost kmetskega stanu, a resnica je, da hoče ravno njegova stranka zasejati neslogo in strankarski prepir med naše pošteno kmetsko ljudstvo. Slov. Kmetiska Zveza in Slovenska Ljudska Stranka, ki nas je po svojih voditeljih dr. Korošču in dr. Kreku rešila tujih, nemških krempljev, je sedaj naenkrat v obeh ljudi Mermoljeve baže nevređna ljudskega zapanja. Vprašam samo, kje so bili zgagarji od „Samostojne“, ko se je ravno Slov. Kmetiska Zveza in Slov. Ljudska Stranka po svojih poslancih in voditeljih borila v Gradcu, na Dunaju in doma za svobodo in koristi slov. kmetskega ljudstva? Ali nam je svobodno Jugoslavijo priboril kak od liberalcev najeti agitator „Samostojne kmet. stranke“? Ali ni bil dr. Korošec in njegovi somišljeniki ter prijatelji tisti, ki so se neumorno, noč in dan borili proti nemškemu nasilju in so končno zmagali?

Sedaj, ko je še naša domovina v nevarnosti, ko še Nemci, Italijani in Madžari ogrožajo našo sveto zemljo, ko boljševiki in nezadovoljni socialisti s štrajki in tajnim rovarjenjem skušajo zrušiti temelje naše nove države, sedaj prihajajo agenti od naših starih kmečkih neprijateljev ter hočejo zanesti prepir in neslogo v naše kmečke vrste. Krivi preroki od „Samostojne“, vaše seme ne bo rodilo sadu. Mnogi zapeljani so že uvideli svojo zмотo. Slovenski Kmečki Zvezi, naši stari kmečki organizaciji in braniteljci, ostanemo Jareninačani in tudi slovensko ljudstvo po drugih krajih zvesto i v bodoče.

Pribijemo in z žalostjo konstatiramo, da vabi liberalni izrodek „Samostojna kmetijska stranka“ predvsem neukutarje v svojo organizacijo. Ljudje, ki so l. 1914 ovajali pri žandarjih in glavarju najboljše Slovence in jih pomagali tirati v ječe, so dobili v Jarenini prvi vabilo na Mermoljev „zaupni“ shod. Ravno tako je tudi pri Sv. Marjeti. Stare renegate in odpadnike, pristaše „Štajerca“, privoščimo „Samostojni kmetijski stranki“, slovenski katoliški kmetje pa ostanemo zvesti svoji Slovenski Kmečki Zvezi.

LISTEK.

Dr. Leopold Lenard.

Kaj so jedli in pili bogovi starih Slovanov?

(Dala.)

Celo verovanje paganskih Slovanov se sicer ni razvilo iz češčenja prednikov, dasiravno je to bil najbolj ploden vir. Nekaj verskih nazorov in božanstev so prinesli še iz takozvane arijske pradomovine, to je iz onih časov, ko so Slovani z drugimi arijskimi narodi, kakor: Grki, Latinci, Germáni, Kelti, Ilirci, Tračani, Litvini, Indi, Perzi, Skiti, Sarmati itd. živeli skupno življenje. Mnogo se jih je razvilo pozneje iz drugih virov, kakor: obožavanje naravnih moči, oduševljenje prirode. Mnogo so si tudi že v starih časih izposodili od drugih paganskih narodov.

A tudi tem božanstvom, ki niso izšla naravnost iz duhov rajskih ljudi, je bilo treba darovati jedi in pijače. Prvotni človek si je predstavljal boga po svoje, podvrženega človeškim slabostim in potrebam. Kakor je jed in pijača splošna potreba vsakega človeka, tako si je to predstavljal tudi o svojih bogovih. Človek se je hotel z darom prikupiti bogu in kakor je sam ljubil jed in pijačo, tako je sodil, da bo ustregel tudi svojem božanstvu.

A kaj so navadno darovali paganski Slovani svojim bogovom?

Približno vse, kar je služilo človeku v jed in pijačo. Priznati je treba, da paganski bogovi v tem oziru niso bili izbircni in vsaka reč jim je prišla prav.

V najstarejšem sporočilu, katerega imamo o veri paganskih Slovanov, v pripovedovanju grškega zgodovinarja Prokopija iz prve polovice 6. stoletja p. Kr. r. se pravi, da so Slovani darovali svojemu najvišjemu bogu, vladarju groma in bliska in stvaritelju vsega, vole in druge darilne živali. Pozneje pa ne najdemo mnogo slučajev, da bi darovali bogovom govedino, a pač pa raznovrstne druge živali, plode zemlje in jedi. Bogu Radegostu, ki je imel svoje svetišče v mestu Retri na sedanjem Meklenburškem, so Obodričani istotako darovali vole in drobnico, bog Triglav, katerega so častili v Stetinu, je ljubil meso divjačine in zraven dobro pijačo, a neko drugo nam po imenu neznan božanstvo, katero so isti polabski Slovani častili v Gockovu, je imelo raje mlade prašičke in krepke napoje; podobno tudi slavni Svetovit, ki je imel svoje svetišče v Zrkoni na otoku Rujani. Ruski kupci, ki so trgovali z Bolgari ob Volgi, so po pripovedovanju arabskih pisateljev darovali malikom, ko so prišli v dežel, kruh, meso, mleko in česen ter opojne pijače, če se je kupčija posrečila pa še govedino in drobnico. Stari ruski cerkveni pisatelj Ciril Turowsky omenja, da so Rusi darovali bogovom teleta in kozle. Tudi že omenjenemu Svetovitu so darovali goveda.

Darovanje velikih živali je prišlo navadnemu človeku predrago. To se je vršilo pač le v velikih svetiščih ali ob posebnih prilikah, kadar je darovala cela občina ali večja skupina ljudi. Kadar so darovali posamezniki — in to je bilo najbolj navadno, ker bogo-

sluše pri starih Slovanih ni bilo tako razvito, kakor pri nekaterih drugih narodih — so darovali samo dele zaklanih živali, kruh, mleko, sploh navadne domače jedi, zlasti pa opojne pijače. Razvito bogoslužje s krasnimi svetišči bogov, številnim in vplivnim duhovniškim stanom so imeli takozvani polabski Slovani v sedanji severni Nemčiji, kjer se je najdalje ohranilo paganstvo. Ti slovenski narodi so danes popolnoma izumrli, od njih imamo samo male ostanke, ki žive pod imenom lužiški Srbi na Saškem in ob reki Sprevi nedaleč od Berolina in takozvane Slovence, kakor se sami imenujejo in katerih je samo še nekaj stotin duš tam na Pruskem Pomorskem. Najmočnejša slovanska naroda, Obodričani in Ljutičani, ki sta prebivala po sedanjem Meklenburškem, Hanoveru, Braunschweigu, Schleswigu in severnih otokih, sta popolnoma iztrebljena. Pri drugih Slovanih, kjer je že popreje prodrlo krščanstvo, so se nahajala pač na knežjih dvorih večja paganska svetišča z bolj razvitim bogoslužjem — natančneje je nam to znano o Rusih — po deželi in po vaseh je pač nek postregel svojemu bogu ali duhu, kakor je mogoče in znal. Daroval je brano, katero je imel pri roki in kakor jo je rabil sam. Vsled tega se le redko omenja darovanje velikih živali, pač pa najbolj čisto kruh in meso. Svetovitu so darovali ogromne kolače, okrogle in tako velike, da so presegali višino človeka. Izmed manjših živali se omenja darovanje petelina in kokoši. Grški zgodovinar Lev Dijakon pripoveduje, da so vojaki ruskega kneza Svetoslava l. 971 darovali božanstvu Donave peteline.

(Konec prihodnjic.)